

НАСТУПНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЙНІСТЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ГЕОГРАФІВ-ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ НУШ

Лисичарова Г. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,

м. Дніпро, Україна

galinalisicharova@gmail.com

Вступ. Реформування загальної середньої освіти в Україні в межах концепції «Нова українська школа» (НУШ) висуває нові вимоги до фахової підготовки вчителя географії. Сучасний педагог має бути не лише транслятором знань, а модератором освітнього процесу, здатним до інновацій та компетентнісного підходу. У цьому контексті система практичної підготовки в класичному університеті набуває стратегічного значення як сполучна ланка між теорією та професійною діяльністю.

Мета публікації – висвітлити досвід реалізації наскрізної системи практик студентів-географів у ДНУ імені Олеся Гончара, що базується на принципах наступності, цифровізації та поглибленої виховної складової.

Викладення основного матеріалу. Відповідно до ОП «Середня освіта (Географія)» ДНУ імені Олеся Гончара, практична підготовка реалізується як безперервний процес, що охоплює бакалаврський та магістерський рівні. Наскрізність забезпечується поступовим ускладненням завдань: від психолого-педагогічного супроводу до самостійного науково-методичного проектування (таблиця 1).

Таблиця 1

Архітектоніка наскрізної практичної підготовки вчителів географії

Освітній рівень / Курс	Назва практики (ОК)	Тривалість / Кредити (ECTS)	Цільова спрямованість
Бакалаврат (III курс, 6 семестр)	Виховна [1]	4 тижні / 6 кред.	Соціально- педагогічна адаптація
Бакалаврат (IV курс, 7 семестр)	Пропедевтична педагогічна (без відриву від теоретичного навчання) [2]	2 тижні (без відриву) / 3 кред.	Технологічна готовність
Бакалаврат (IV курс, 8 семестр)	Педагогічна [3]	4 тижні / 6 кред.	Професійна апробація
Магістратура (2 рік навчання)	Педагогічна [4]	5 тижнів / 7,5 кред.	Методична експертність

Відповідно до ОП «Середня освіта (Географія)» ДНУ, практична підготовка реалізується як безперервний процес, що охоплює бакалаврський та магістерський рівні. Наскрізність забезпечується поступовим ускладненням завдань: від психолого-педагогічного супроводу до науково-методичного проектування. Генетичний зв'язок між етапами навчання дозволяє траєкторії студента еволюціонувати від ролі помічника класного керівника (III курс) та вчителя-стажера (IV курс) до позиції вчителя-дослідника в магістратурі. Останній етап є критичним, оскільки магістрант здійснює науково-методичний супровід освітнього процесу, інтегруючи наскрізні лінії НУШ у складні краєзнавчі та екологічні проекти.

Спільність принципів реалізується через кумулятивне компетентнісне зростання. На перших етапах домінують соціально-психологічна та етична компетентності, які на старших курсах доповнюються предметно-методичною та цифровою (ГІС-технології, моделювання уроків-досліджень). У магістратурі ці вектори формують інноваційну готовність вчителя діяти в умовах невизначеності та самостійно вибудовувати шлях професійного самовдосконалення.

Зміст виховної практики (III курс) [1] фокусується на ролі класного керівника в умовах демократизації школи. Студенти проєктують виховні заходи на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, розробляючи авторські сценарії (квести, ігри), спрямовані на формування цінностей НУШ. Звітність включає щоденник-рефлексію та план-конспект заходу, а захист відбувається у формі презентації «Портфоліо виховних досягнень», де оцінюється креативність та етичність взаємодії.

Виробнича пропедевтична педагогічна практика (6 семестр) [2] триває без відриву від теорії та є етапом «методичної розвідки». Зміст передбачає опанування технології сучасного уроку: від аналізу планування вчителя до протоколювання занять. Самостійна робота акцентується на дидактичному моделюванні структурних елементів уроку із застосуванням інноваційних методів. Звітність є аналітичною («Скарбничка прийомів»), а оцінювання фокусується на вмінні ідентифікувати шляхи реалізації компетентнісного підходу.

Виробнича педагогічна практика (8 семестр) [3] – етап повної професійної апробації. Студент виконує повний цикл діяльності: від планування системи уроків до підсумкового оцінювання учнів. Особлива увага приділяється цифровізації контенту через ГІС-сервіси та платформи Google. Вимоги до захисту включають пакети конспектів (20 уроків), відеофрагменти занять та характеристику від наставника. Оцінюється здатність зацікавити учнів предметом та володіння цифровим інструментарієм.

Магістерська педагогічна практика [4] охоплює науково-методичну та профорієнтаційну діяльність (консультування проєктів МАН, організація івентів). Робочий час включає науково-педагогічне дослідження, де магістрант апробує методики інтеграції географічних знань із реальним життям

(розрахунок екологічного сліду, економічне обґрунтування проєктів). Критерії оцінювання передбачають найвищий рівень рефлексії, а звітність доповнюється науковою статтею або розробкою, готовою до публікації.

Наскрізність рефлексивної складової забезпечує перехід від зовнішнього оцінювання до самопроєктування траєкторії. Якщо на бакалавраті рефлексія має емоційно-коригувальний характер, то в магістратурі вона стає професійно-дослідницькою позицією. Такий підхід перетворює звітність на «карту професійної майстерності», де студент на основі фідбеку від вчителів-практиків самостійно визначає напрями саморозвитку.

Інноваційність підсилюється гнучкою взаємодією зі стейкхолдерами в умовах змішаного навчання. Співпраця з базами практик Дніпровського регіону дозволяє трансформувати виклики безпеки у професійні кейси. Студенти залучаються до моделювання уроків у синхронному та асинхронному режимах, опановуючи навички фасилітації в цифрових кабінетах. Стейкхолдери виступають партнерами-коучами, залучаючи майбутніх вчителів до апробації програм НУШ та професійних спільнот, що формує почуття приналежності до фахового кола ще на етапі навчання.

Висновки. Запропонована модель наскрізної практичної підготовки в ДНУ імені Олеся Гончара доводить, що наступність досягається через кумулятивне накопичення складних фахових дій, а інноваційність – через трансформацію студента з ретранслятора інформації на творця освітнього контенту. Основним результатом є формування вчителя-лідера, який не лише володіє інструментарієм НУШ, а й готовий до безперервного саморозвитку в динамічному науково-освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Лисичарова Г. О. Робоча програма дисципліни «Виробнича: виховна практика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки. Дніпро: ДНУ, 2025. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/7438>
2. Лисичарова Г. О. Робоча програма дисципліни «Виробнича: пропедевтична педагогічна (без відриву від теоретичного навчання) практика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки. Дніпро: ДНУ, 2025. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/7439>
3. Лисичарова Г. О. Робоча програма дисципліни «Виробнича: педагогічна практика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки. Дніпро: ДНУ, 2025. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/7393>
4. Лисичарова Г. О. Робоча програма дисципліни «Виробнича: педагогічна практика» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки. Дніпро: ДНУ, 2025. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/document-details/7446>